

KÖNYVISMERTETÉS:

„Elég volt a fecsegésből!” In memoriam Figler András (1956–2010)

SZÁRAZ CSILLA¹

Magyar Régészet 15. évf. (2026) 2. szám, pp. 47–49.

Figler András, a korán, mindössze 54 évesen elhunyt régész 70. születésnapjának emlékére íródott kötet tartalmazza a jubileumi tisztelegő kötetek hagyományos tartalmi és formai elemeit, ugyanakkor bevezetőjével és emlékező írásaival igyekszik felidézni az immár 16 éve elhunyt tisztelet és szeretett kolléga alakját a ma már régmúlt emlékein keresztül.

A jubileumi kötet ötletgazdája Ilon Gábor régész, aki Figler András szakmabeli jó barátja volt. Életútjuk meghatározó állomásainak hasonlósága is mélyítette ezt a barátságot, amelynek Figler András halála szabott éles határt. Az elkészült kötet az olvasó számára bizonyítékkal szolgálhat arra, miszerint az igaz barátság túlélhet bennünket és egy láthatatlan szalon talán örökre összeköt. A jó barát nem feledkezett meg egykori, hasonlóan munkamániás kollégájának 70. születésnapjáról – gondoskodva arról, hogy nekünk, akik ismertük, megjelenjen András jellegzetes egyénisége, alakja, mosolya, habitusa, mindaz, ami egy jó fotó láttán, egy kedves történet hallatán életre kelti Öt. Érezhetően még ennél is többet szeretne nyújtani a könyv, mert azokra is gondolt, akik már nem találkozhattak személyesen Figler Andrásal, de munkáin, szellemiségén, szakmaiságán keresztül a megjelent írások által megismerhetik. Olvasva a sorokat, a személyes visszaemlékezéseket és a kötet másik meghatározó részét alkotó tisztelegő szakmai tanulmányokat is, a kötet az érdeklődő olvasó felé a tudomány mellett a szakma iránti elhivatottság példáját is tükrözi.

E rövid ismertetőnek nem célja az emlékkötet tartalmának részletes bemutatása, sokkal inkább az, hogy felhívja a figyelmet erre a munkára, és így, aki teheti, olvassa el, lapozzon bele, használja annak tudományos publikációit. Szükségét érzem azonban Figler András szakmai életútjának néhány soros, száraz tényeken alapuló ismertetését, hogy a Magyar Régészet Online folyóirat érdeklődő, de nem régész olvasói is megismerhessék azt.

Figler András Győrben született, és munkássága is ehhez a régióhoz kötődött. 1983 és 2000 között a mosonmagyaróvári Hansági Múzeum régésze, 1986–1990 között igazgatója volt, majd a Kulturális

Ilon Gábor (szerk.):

„Elég volt a fecsegésből!”

In memoriam Figler András (1956–2010)

“Enough of small talk!”

In memoriam András Figler (1956–2010).

Szombathely, 2026, Savaria University Press.

Magyar és angol nyelvű, online, szabad elérésű kiadás,
250 színes oldal.

ISBN 978-615-6489-72-2.

<http://www.ace.hu/figi70/index.html>

¹ régész, múzeumigazgató, Thúry György Múzeum, Nagykanizsa; e-mail: szcsilla.muzeum@gmail.com

Örökségvédelmi Hivatal Nyugat-dunántúli irodáját (Szombathely) vezette. Jelentős szerepet vállalt a műemlékvédelem és a régészeti megelőző feltárások szakszerű, a tudományos szempontokat előtérbe helyező lebonyolításának és módszerének kidolgozásában. Szorgalmazta a regionális és országos régészeti adatbázisok kialakítását, és úttörő szerepe volt a térinformatika módszereinek régészeti célú felhasználásának kezdeményezésében. Több száz feltárás fűződik a nevéhez, az ezekről készített dokumentációi, tárgyraírajai, szakcikkei a ma kutatói számára is meghatározóak. Az Előszó, a Bevezető és Ilon Gábor emlékező sorai után a kötet természetesen tartalmazza az elhunyt publikációs jegyzékét Perjés Dorottya összeállításában.

Ennélfogva a kötet első egységében Figler András személyisége kerül előtérbe. A visszaemlékezések sorát Ilon Gábor mellett Füzfa Balázs irodalomtörténész, Erős Erika mérnök, műemlékvédő, valamint Losonczy Máté régész jegyzi. Írásaik lendületesek és olvasmányosak, szinte letehetetlenek, ahogy azt egy jó könyvről mondják. Ez dicséri a szerzőket és felidéri a szakmája iránt elkötelezett Figler András mindig jókedvű személyiségét is. Ennek a résznek a meghatározó eleme a fotóösszeállítás, amit Ilon Gábor, Erős Erika és T. Biró Katalin készítettek Figler András életének legfontosabb megőrzött pillanatairól.

A könyv tudományos publikációi a régészet, a történelem és a néprajz témái köré rendeződtek. A cikkek több kutatási területet érintenek az archaeozoológiától a régészeti korokon át a 19. századi hagyatéki leltárakig. Minden szerzőtől tudományos igényű, új kutatási eredményeken alapuló, eddig még nem publikált feldolgozást olvashatunk. 8 régészeti, 2 történeti és 2 néprajzi tanulmány fér meg jól egymás mellett a kötetben, mert ugyan az időszak, amelyet feldolgoznak, más és más, a tér, a régió (Győr és Mosonmagyaróvár környéke) és Figler András személye összeköti őket. A tanulmányok a Régészet, Történelem és Néprajz fejezeteken belül a szerzők neve szerinti ABC sorrendben követik egymást.

Bartosiewicz László A vadon szava című gondolat kísérelte a mosonszentmiklósi rézkori agyagkürt kapcsán fogalmaz meg archaeozoológiai megfigyeléseken alapuló megállapításokat. T. Biró Katalin Győr–Szabadrét-domb őskori lelőhely kőanyagának meghatározását, egy korábbi közös munka eredményeit adja közre. Ez az elsődleges leletfeldolgozás felhívja a figyelmet a teljes lelőhely további publikálásának szükségességére, ami igaz más lelőhelyek és leletanyagok vonatkozásában is Figler András egész régészeti hagyatékára. Czuppon Tamás, a Hansági Múzeum igazgatója, publikációjában egy Figler András által bejelentett hegyeshalmi lelőhellyel foglalkozik, ahol az utóbbi években a Gáta–Wieselburg kultúra 64 síros temetője került elő. A szerző beszámol a lelőhely római kori települési objektumairól is. Az írás végén található személyes történet Figler Andrással egy újabb nagyon kedves jelenet a múltból. Czigány Dávid és Ilon Gábor közös publikációja a farádi késő bronzkori lelőhely egy kiemelkedő leletanyaggal rendelkező sírját mutatja be és elemzi klasszikus tudományos értekezés formájában. Összefoglalójukban fontos kérdéseket és lehetséges megoldásokat sorolnak fel a késői halomsíros – korai urnamezős időszak temetkezéseinek fegyveres sírjai vonatkozásában.

Csécs Teréz Figler András régészeti hagyatékában bukkant Rómer Flóris és egy helyi gyűjtő, – ahogy a szerző a címben is hangsúlyozza – „kismester”, Modrovich János megyei számvevő régészeti gyűjtőmunkájának nyomaira és a két meghatározó egyéniség levelezésére a Rajka területén előkerült római kori leletek kapcsán. Ezt a publikációt követi Ilon Gábor önállóan jegyzett tanulmánya Figler András OTKA-pályázatához az Ughy István által készített tárgyraíraj csoport (Győr–Szabadrét-domb lelőhely) feldolgozásával, értelmezésével. A kiemelkedő rézkori lelőhely lerajzolt idoljaihoz sikerült megtalálnia és hozzákötnie azok radiokarbon keltezési adatait. Munkájával így ezt a fontos anyagcsoportot is beemelte, és újra értelmezhetővé tette a kutatás számára, mert erre Figler Andrásnak sajnos már nem jutott ideje... Figler András a Mosonszentmiklós–Pálmajor anyagát (rézkori agyagkürt) is lerajzoltatta az említett nyertes OTKA-pályázatához. Az agyagkürt később megszületett publikációjából a rajzoló és a rajzoltató (Ughy István, Figler András) munkájának elismerését hiányolja a szerző. Mrenka Attila Sopron–Várhely műszeres és térinformatikai kutatásának témájával csatlakozik a Figler András által szorgalmazott adatbázis építéshez és térinformatikai alapokon nyugvó műszeres lelőhelykutatáshoz. A tanulmány a 2021–2025 között végzett terepi fémkeresős kutatások és azok adatbázisban történő rögzítése, topográfiai térképre vetítése által a soproni mikrorégió késő bronz- és kora vaskori lelőhelyeinek jól áttekinthető és mindenki számára

használható feldolgozását adja. Szakos Éva és Vaday Andrea tanulmánya a Hegyeshalom–Holdas-szántó lelőhelyen előkerült orsógombokat és vasguzsalyokat vizsgálja. Tanulmányuk a Figler András által folytatott leletmentés római kori női sírjaiban talált késő császárkori jellegzetes tárgyak meghatározására tér ki. Publikációjukban áttekintik a tárgyak azonosításával és értékelésével kapcsolatos szakirodalmi vitát, valamint a tárgytipusok pontos elterjedését.

Történettudomány és néprajz témakörben is érdekes és meghatározó tanulmányokat találunk a kötetben. Dominkovics Péter *Adatok és kérdések Moson vármegye kora újkori nemesi társadalmának jellegzetességeiről* című tanulmánya a Figler András által több éven át szervezett kajárpécsi régészeti, néprajzi, antropológiai tábor kimagasló társadalmi értéke előtt tiszteleg. A szerző a győri múzeum könyvtárosaként vett részt a táborokban, és segítette a munkát. Horváth József: *Bertalan Istók, Kocsis Józsi, Kovács Kati és a többiek. Kajári árvasorsok az 1830-as években* című írása az 1830-as évekből fennmaradt, a kajári kis-korú árvák helyzetével kapcsolatos hagyatéki iratok vizsgálatával foglalkozik. Horváth József Figler András felkérésére vállalta el első kajárpécsi előadását a 17. századi kajári végrendeletekről. Kottmayer Tibor: *A Pécek és Kajár népépítészete – egy adósság törlesztése* című munkája is értékes része az emlékkötetnek. A szerző egy Kajáron tartott régészeti táborban, helyesebben annak idején végzett néprajzi felmérőmunkát egyetemistaként. A felmérési rajzokkal és színes fotókkal illusztrált tanulmány valóban hiánypótló a régió népi építészetének vonatkozásában. Perger Gyula: *Kajári és kispécsi háztartások eszközkészlete a 19. századi hagyatéki leltárak tükrében* c. tanulmánya is fontos adalék a tárgyi néprajzzal foglalkozók számára. Kottmayer Tibor tanulmányából derül ki, hogy Perger Gyula is részt vett a kajári táborban, így munkája több szempontból sem véletlenül került a kötetbe.

A megjelent kötet nagy erénye, hogy a legtöbb írás teljes angol fordításban olvasható, a tanulmányok pedig bő angol absztrakttal jelentek meg. A könyv elején kiderül, hogy környezetvédelmi okokból a kötet nem jelent meg nyomtatásban, viszont nyílt forráskódú, így bárki számára elérhető a <http://www.ace.hu/figi70/index.html> oldalon.

„Elég volt a fecsegésből!” Ajánlom a kötetet, minden olyan kutatónak, aki friss tudományos eredményekre vár a rézkor, a bronzkor, a vaskor, a római kor, a kora újkor és az újkor időszakából, mert értékes információkkal lehet gazdagabb. Ajánlom nemcsak a győrieknek, ménfőcsanakinak, kajáriaknak, mosonmagyaróváriaknak, szombathelyieknek, dunántúliaknak, régészeknek, történészeknek, néprajzkutatóknak, hanem azoknak az érdeklődőknek is, akik egy betegség miatt kényszerűen, túlságosan korán lezárt tisztes életút állomásait megismerve elgondolkodnak és eközben emlékeznek... In memoriam Figler András (1956–2010).